

LESSEN TREKKEN UIT HET VERLEDEN EN HEDEN

Onderzoek naar de levensloop van kwetsbare jongeren uit Dordrecht West en hun kansen op criminele betrokkenheid

Notitie 18 juni 2025

Hoofdpijnen

Achtergrond

Het onderzoek

Onderzoeks-
methoden

Resultaten

Bijlage

Colofon

Bureau **Beke**

Hoofdpijnen

Achtergrond

Wat betreft de sociaaleconomische positie van Dordtse inwoners maakt de gemeente Dordrecht zich voornamelijk zorgen over het stadsdeel Dordrecht West. In dit stadsdeel leeft men in achterstandsposities en kwetsbare omstandigheden. Dit creëert voor jongeren een voedingsbodem om af te glijden in de criminaliteit. Daarom investeert de gemeente in het veilig en kansrijk laten opgroeien van jongeren uit Dordrecht West. Deze inzet wordt versterkt door de aanpak Preventie met Gezag (PmG); onderdeel uitmakend van het Nationaal Programma Dordt West 2023-2043.

Het onderzoek

Dit onderzoek dient duidelijk te maken welke risicofactoren uit verschillende leefgebieden van invloed zijn op de levensloop van jongeren uit Dordrecht West, hoe de huidige aanpak is vormgegeven, aan welke interventies uitvoering wordt gegeven, of de aanpak en interventies passen bij de problematiek waar jongeren mee kampen, en welke wensen en behoeften leven onder jongeren.

Methoden van onderzoek

Er zijn meerdere onderzoeksactiviteiten uitgevoerd: het analyseren van databases, beleidsnota's en open bronnen, 3 groepsgesprekken met 23 professionals, 16 (groeps) gesprekken met 35 personen van 9 tot 32 jaar oud, en het analyseren van de online leefwereld van jongeren uit Dordrecht West.

Resultaten: Risicofactoren

Uit de verschillende onderzoeksactiviteiten komen meerdere risicofactoren op criminele betrokkenheid naar voren. Deze zijn onder te verdelen in het thuis-, school-, straat- en online domein. Tevens zijn enkele persoonlijke factoren genoemd.

Thuisdomein

- Opgroeien in een instabiele en/of onveilige thuissituatie. Een of meerdere van de volgende omstandigheden dragen hieraan bij:
  - Leven in armoede en/of met schulden

- Ouders die vaak ruzie hebben
- Getuige of slachtoffer zijn van huiselijk geweld
- Een (vecht)scheiding meemaken
- Een of beide ouders hebben een licht verstandelijke beperking
- Een of beide ouders hebben een laag opleidingsniveau
- Een of beide ouders kampen met (psychische) problematiek
- Een of beide ouders hebben een drugs- en/of alcoholverslaving
- Hebben van een criminele vader en/of andere criminele familieleden.

De geschetste thuissituatie en bijbehorende omstandigheden geven ouders uit Dordrecht West veel stress. Dit kan ten koste gaan van de aandacht voor hun kind(e-ren). Ook zijn sommige kinderen door de thuissituatie uit huis geplaatst en terechtgekomen in woongroepen en (gesloten) instellingen. De jongeren die dit betreft, zeggen dat ze niet in een minder kwetsbare leefomgeving terecht zijn gekomen. Daarom is een uithuisplaatsing volgens hen vaak niet de juiste oplossing;

- Volgens professionals en jongeren is een deel van de ouders in Dordrecht West de Nederlandse taal onvoldoende machtig. Dit bemoeilijkt het alledaagse leven en werpt een drempel op voor het zoeken naar hulp. Tevens zorgt dit ervoor dat kinderen de ouderrol zo nu en dan overnemen, bijvoorbeeld als het gaat over het lezen van brieven van de gemeente;
- Volgens professionals bagatelliseren veel ouders het gedrag van hun kinderen, ook als andere volwassenen ze erop wijzen dat hun kinderen zich misdragen. Dit komt mede omdat het merendeel van deze ouders niet weet hoe hun kinderen zich op straat en online gedragen.

Schooldomein

- Opgroeien in een gezin waar een of beide ouders een laag opleidingsniveau hebben, vergroot de kans op een onderwijsachterstand van de kinderen;
- Spijbelen;
- Voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie;
- Geen of weinig respect hebben voor onderwijspersoneel;
- Rekrutering door criminelen in de schoolomgeving.

Straatdomein

- Jongeren zoeken door de thuis- en schoolsituatie hun toevlucht op straat;
- Op straat komen jongeren relatief eenvoudig in contact met verkeerde “vrienden”; de negatieve rolmodellen volgens professionals. Het streven naar eenzelfde levens-

stijl vergroot de drang om ook veel geld te verdienen. Die verkeerde “vrienden” bieden jongeren hiertoe kansen (actieve rekrutering);

- Volgens professionals hebben de wijken in Dordrecht West een negatief imago. De jongeren ondervinden hier volgens professionals niet alleen last van; ze gaan zich er ook naar gedragen. Een deel van de jongeren beaamt dit.

Online domein

Professionals maken zich druk over hetgeen zich voordoet in het online domein, omdat:

- Jongeren online gevoed worden met en beïnvloed worden door desinformatie;
- Online een mannelijk ideaalbeeld wordt gepresenteerd, dat benadrukt wat je als ‘echte’ man op welke leeftijd bereikt moet hebben. Dit gebeurt onder andere in filmpjes die *influencers* plaatsen. Een onderwerp dat online veel de revue passeert, is de hoeveelheid geld die je moet bezitten. Dit beïnvloedt de drang naar geld;
- Het online relatief eenvoudig is om veel geld te verdienen. Op verschillende sociale media zijn accounts gevonden die handelen in vapes, (soft)drugs, kleding, accessoires (horloges, sieraden) en parfum;
- Het online domein grenzeloos is, waardoor jongeren eenvoudig in contact komen met veel mensen;
- Ouders en professionals onvoldoende kennis hebben over de online omgeving waarin jongeren zich begeven en het ontbreekt aan voldoende zicht op wat jongeren online doen;
- Rekrutering door criminelen online plaatsvindt. Bepaalde accounts vragen actief naar ‘spelers’ die geld willen verdienen met het uitvoeren van dubieuze klusjes;
- Wat online plaatsvindt gedeeltelijk gevolgen heeft in het fysieke domein. Bijvoorbeeld ruzies die online beginnen en op straat worden uitgevochten.

Persoonlijke factoren

- Volgens professionals dragen de geschetste risicofactoren in het thuis-, school-, straat- en online domein bij aan de ontwikkeling van (psychische) problematiek bij een deel van de jongeren uit Dordrecht West. Dit uit zich onder andere in:
  - Gedragsproblemen, onder andere door minder naar gezag te luisteren;
  - Het hebben van een laag zelfbeeld;
  - Het hebben van depressieve gevoelens;
  - Verslaafd raken aan alcohol en/of drugs.
- Een deel van de jongeren geeft aan dat (professionele) hulp te laat kwam of niet afdoende was. Hierdoor voelen ze zich in de steek gelaten, is de intrinsieke motivatie om hulp te blijven zoeken gedaald en is het wantrouwen in hulpverlening gegroeid.

Reflectie door de onderzoekers

Veel van de risicofactoren zijn te bestempelen als klassieke risicofactoren. Op basis van de des-research is in de vier wijken – ten opzichte van de andere wijken in Dordrecht – vooral sprake van armoede, hebben relatief meer huishoudens schulden, zijn relatief meer ouders gescheiden, lopen relatief meer kinderen het risico op een onderwijsachterstand en verlaten relatief meer kinderen voortijdig de school waardoor ze geen startkwalificatie behalen. Deze klassieke risicofactoren tezamen maakt dat jongeren uit deze wijken zich eerder op straat gaan begeven en vatbaarder zijn voor de negatieve invloeden van de straat en online. Dit beeld komt overeen met de onderzoeksresultaten in andere PmG-gemeenten.

Resultaten: (Kansen voor) de aanpak

- Vroegsignalering door de preventieve keten en hier vervolgens naar handelen, gebeurt vooralsnog onvoldoende, omdat:
  - Een deel van de keten te weinig kennis heeft van (online) risicosignalen en hoe deze te herkennen zijn;
  - Professionals er te vaak niet in slagen om achter de voordeur te komen, waardoor onvoldoende zicht is op de thuissituaties van jongeren;
  - In Dordrecht West te weinig systeemgericht wordt gedacht en gewerkt;
  - Professionals die risicosignalen herkennen vaak niet weten waar zij met hun signalen terecht kunnen of willen deze niet delen.

Kansen voor de toekomst

- Professionals met te weinig kennis van (online) risicosignalen moeten hierin getraind;
  - Professionals moeten meer outreachend en meer cultuursensitief gaan werken.
-
- Er heerst onbekendheid over welke interventies er zijn, door wie de interventies worden uitgevoerd, op welke doelgroepen de interventies zich richten, wat de doelstellingen van de interventies zijn en of de interventies effectief zijn. Een ander aandachtspunt is dat er te weinig interventies zijn die zich richten op de doelgroep 12-min.

Kansen voor de toekomst

- Door afstand te doen van overbodige interventies ontstaat er meer duidelijkheid wat het palet aan interventies is en wie waarvoor verantwoordelijk is;
- Omdat de doelgroep 12- nog kansrijk is voor gedragsverandering, moeten meer interventies starten die bedoeld zijn voor deze doelgroep. Het idee is geopperd om aan iedere risicovolle basisschoolleerling uit groep 7 of 8 een persoonlijke mentor c.q. jeugdcoach te koppelen.

- De onderlinge samenwerking tussen organisaties verloopt stroef, omdat er in Dordrecht West te veel organisaties actief zijn en er te veel overlegtafels zijn. Hierdoor is het te vaak onduidelijk wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is. Het gevolg is een gefragmenteerde aanpak. Hierdoor komt het voor dat meerdere organisaties met dezelfde jongere bezig zijn zonder dit van elkaar te weten, of dat niemand zich verantwoordelijk genoeg voelt om een casus op te pakken. Ook ontbreekt het bij een deel van de organisaties aan onderling vertrouwen, waardoor ze onvoldoende informatie met elkaar uitwisselen. De privacywetgeving versterkt dit. Specifiek voor een deel van de overlegtafels geldt dat de aangesloten organisaties qua taken en verantwoordelijkheden niet passen bij de te bespreken doelgroep.

Kansen voor de toekomst

- Inventariseer welke organisaties en overlegtafels nodig zijn voor een effectieve aanpak van de problematiek. Neem afscheid van overbodige organisaties en overlegtafels, zodat het professionele speelveld overzichtelijker wordt;
- Creëer duidelijkheid voor de overgebleven organisaties en overlegtafels. Zoals wie er voor welke doelgroep en met welk doel verantwoordelijk is, welke taken daarbij horen en wat de onderlinge werkafspraken zijn. Bijvoorbeeld bij het verbeteren van de online informatiepositie en informatie-uitwisseling;
- Het verbeteren van vroegsignalering en de onderlinge samenwerking is van groot belang om risicovolle dan wel criminele jongeren (de doelgroep) in beeld te krijgen. Wanneer zij in beeld zijn, is het belangrijk dat ze besproken worden in het juiste overleg en dat per individu wordt bepaald welke interventie het meest kansrijk is.

- Door de geschetste thuissituatie heeft een deel van de ouders het gevoel niet de tijd en ruimte te hebben om hun bewustzijn over de risico's op dader- en slachtofferchap van hun kinderen te vergroten, of zijn hier niet toe in staat. De ouderlijke betrokkenheid bij deze ouders is laag.

Kansen voor de toekomst

- Ouders in Dordrecht West moeten meer ondersteuning krijgen bij het oplossen van de problematiek waar ze mee kampen. Pas dan ontstaat er een kans om ze te helpen bij het opvoeden van hun kinderen en ze bewust te maken van de risico's op dader- en slachtofferschap in het fysieke en online domein;
- Om de afstand tussen ouders en de overheid te verkleinen, kan de gemeente haar inwoners gaan voorzien van brieven in meerdere talen. Genoemd zijn de volgende talen: Nederlands, Engels, Pools, Arabisch en Turks. Ook is geopperd om te investeren in buurtvaders; zij kunnen burgers helpen met hun vragen en daarmee dienen als positieve rolmodellen.

- Jongeren zijn positief over de activiteiten die reeds worden aangeboden in Dordrecht West, zoals zaalvoetbal, karten, Jachtseizoen en de studiobus waarin jongeren kunnen rappen. Desalniettemin moet het aanbod wel uitgebreid en meer divers worden, passend bij de wensen en behoeften van jongeren.
- De gesproken beginnende tieners kijken vrij nonchalant naar hun toekomst en maken zich niet druk over een uiteindelijke opleiding en/of baan. Voor de meeste oudere tieners en jongvolwassenen geldt dat ze studeren en/of een bijbaan hebben en met vertrouwen naar de toekomst kijken. Drie van de vier gesproken voormalig criminelen hebben de criminele carrière ingeruild voor een maatschappelijke carrière.

Kansen voor de toekomst

- Om deelname aan activiteiten te vergroten, kan het jongerenwerk meer onder de aandacht gebracht worden bij jongeren. Een deel weet immers nog niet af van het jongerenwerk;
- Om de wensen en behoeften van jongeren in kaart te brengen, moet meer mét jongeren gesproken gaan worden;
- Aanvullend op de huidige activiteiten zijn de volgende wensen en behoeften geuit:
  - Realiseren van meer speeltuinen en -pleinen;
  - Realiseren van een buurthuis c.q. jeugdthonk;
  - Aanbieden van workshops na schooltijd.

- Tot slot zijn professionals en voormalig criminele jongeren positief over de taak en het effect van de re-integratie officier. Het draagt namelijk bij aan het voorkomen van recidive.

Kansen voor de toekomst

- Investeer in re-integratie officieren, zodat meer criminele jongeren en (ex-)gedetineerden ondersteuning kunnen krijgen.

Achtergrond

Dordrecht is een middelgrote stad gelegen in de Randstad tussen de regio Rotterdam en de provincie Noord-Brabant. Dordrecht heeft een centrumfunctie in de grootstedelijke agglomeratie Drechtsteden.¹ Op 1 januari 2025 wonen 122.847 personen in Dordrecht.² Niet eerder had Dordrecht zoveel inwoners. Voor de burgemeester tekent dit de groei en bloei van de stad.³ Groeien blijft de komende jaren centraal staan, zo staat geschreven in het *Integrale Veiligheidsplan (IVP) Dordrecht 2023-2026* en de *Groeiopgave Dordrecht 2030*. De ambitie is om te blijven investeren in stabiele, veilige en leefbare wijken en een groene, levendige stad te verwezenlijken met een veerkrachtige en sociaaleconomisch sterke bevolking.⁴

Wat betreft de sociaaleconomische positie van de Dordtse inwoners, heeft de gemeente voornamelijk zorgen over het stadsdeel Dordrecht West. In dit stadsdeel liggen de wijken Crabbehof, Nieuw-Krispijn, Oud-Krispijn en Wielwijk. In deze wijken leven de inwoners – in vergelijking met de rest van de inwoners van Dordrecht en in Nederland – in kwetsbare omstandigheden en achterstandsposities. Voor jongeren creëert dit een voedingsbodem om af te glijden in de criminaliteit. Dit blijkt ook uit politieregistraties ter zake drugshandel, high impact crimes, geweldsdelicten (geweld, moord en doodslag) en wapenhandel gedurende de periode 2019-2022. Van alle verdachten tussen de 8 en 27 jaar woont namelijk 43 procent in Dordrecht West.⁵

Om dit percentage te doen laten afnemen, investeert de gemeente Dordrecht in het veilig en kansrijk laten opgroeien van jongeren uit Dordrecht West. Deze inzet wordt versterkt door de aanpak Preventie met Gezag; die onderdeel gaat uitmaken van het Nationaal Programma Dordt West 2023-2043. Middels de aanpak Preventie met Gezag start een meerjarige domeinoverstijgende en wijkgerichte aanpak die moet voorkomen dat jongeren in- en doorgroeien in de (georganiseerde) criminaliteit. Tevens moet het (in)formele gezag in de wijken van Dordrecht West sterker worden.⁶

-
1. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.
  2. AlleCijfers (z.d. a). Statistieken woonplaats Dordrecht.
  3. Algemeen Dagblad (2023, 10 januari). Niet eerder had Dordrecht zoveel inwoners als nu, maar de stad is nog lang niet verzadigd.
  4. Gemeente Dordrecht (z.d.). Groeiopgave Dordrecht 2030; Team Veiligheid gemeente Dordrecht (2023). Integraal Veiligheidsplan Dordrecht 2023-2026.
  5. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.
  6. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

Het onderzoek

Doelstelling

In het kader van de aanpak Preventie met Gezag heeft de gemeente Dordrecht aan Bureau Beke gevraagd een leefwereld- en levensloponderzoek uit te voeren onder jongeren uit Dordrecht West. Concreet dient het onderzoek inzicht te geven in welke risicofactoren van invloed zijn op hun levensloop. Ook moet het onderzoek duidelijk maken welke behoeften en wensen de jongeren hebben, aan welke interventies jongeren uit Dordrecht West reeds worden blootgesteld en of deze passen bij de risicofactoren waar zij mee kampen.

Onderzoeksvraag

Vanuit de doelstelling is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Welke risicofactoren, invloeden en omstandigheden beïnvloeden de levensloop van jongeren uit Dordrecht West (meer dan in andere Dordtse wijken en vergelijkbare gemeenten), welke interventies passen het beste bij deze genoemde omstandigheden, sluit dit aan bij de interventies waaraan jongeren uit Dordrecht West reeds worden blootgesteld en hoe kijken jongeren uit Dordrecht West naar hun toekomstperspectief en wat hebben zij nodig om te slagen?

Onderzoeksmethoden

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn meerdere onderzoeksactiviteiten uitgevoerd. Deze worden hierna beschreven.

Deskresearch

De eerste onderzoeksactiviteit is een analyse van databases, beleidsnota's en open bronnen. Concreet is gezocht naar informatie over de omstandigheden waarin jongeren uit Dordrecht West opgroeien en met welke risicofactoren dit gepaard gaat. Voor zover de informatie het toeliet, zijn de wijken in Dordrecht West vergeleken met de andere wijken in Dordrecht of het Nederlands gemiddelde. Verder is gezocht naar de huidige en beoogde aanpakrichtingen in Dordrecht West die moeten voorkomen dat kinderen en jongeren in de criminaliteit terechtkomen of hierin doorgroeien. Door de (beoogde) aanpakrichtingen scherp te hebben, is het middels de (groeps)interviews met professionals en jongeren mogelijk om hierop te reflecteren.

Groepsinterviews met professionals

In totaal zijn drie groepsinterviews georganiseerd waaraan 23 professionals hebben deelgenomen. Zij zijn in verschillende functies werkzaam bij de gemeente, politie, sociale welzijnsorganisaties en het Zorg- en Veiligheidshuis. Het zijn professionals die zowel met hun voeten in de klei staan en daardoor veelvuldig contact hebben met jongeren uit Dordrecht West als respondenten die op beleidsniveau bezig zijn met het dossier 'Jeugd' en/of de aanpak Preventie met Gezag. Al met al is een diverse groep professionals gesproken die vanuit verschillende invalshoeken kennis hebben over de jeugd in Dordrecht West. Deze diversiteit is volgens Glaser en Strauss¹ en Mortelmans² een belangrijke voorwaarde voor betrouwbare resultaten op basis van interviews.

Tijdens de drie groepsinterviews is het concreet gegaan over welke risicofactoren op criminele betrokkenheid de professionals signaleren in het thuis-, school-, straat- en online domein, en welke persoonlijke factoren hieraan bijdragen. Ook is het over de huidige interventies/aanpak ter voorkoming van criminele betrokkenheid gegaan, evenals over de tekortkomingen hiervan en de kansen voor verbetering.

1, 1967.

2, 2016.

(Groeps)interviews met jongeren

In dit onderzoek is niet alleen over, maar ook met kinderen, jongeren en (jong)volwassenen uit Dordrecht West gesproken. Er hebben 16 (groeps)interviews plaatsgevonden waaraan 30 jongens en 5 meiden hebben deelgenomen. Hun leeftijden variëren van 9 tot en met 23 jaar oud; tevens is iemand van 32 jaar oud gesproken. In totaal hebben vier jongeren aangegeven dat zij in het verleden betrokken zijn geweest bij criminaliteit. Het doel van de gesprekken was om de leefwereld te doorgronden en inzichtelijk te maken welke (risico)factoren bepaalde gedragskeuzes hebben beïnvloed. Verder is gesproken over hun eerdere ervaringen met professionele hulpverlening, interventies en aanpakrichtingen, waarbij ook is nagegaan of deze toereikend waren bij het voorkomen dan wel verminderen van bepaalde gedragskeuzes. Tot slot is aan de 35 kinderen, jongeren en (jong)volwassenen gevraagd hoe zij het opgroeien in Dordrecht West ervaren, waar zij behoefte aan hebben, hoe ze aankijken tegen hun toekomst en hoe zij de huidige aanpakrichtingen en interventies ter voorkoming van criminele betrokkenheid zouden vormgeven.

Analyse van de online leefwereld

De laatste onderzoeksactiviteit heeft beoogd inzicht te krijgen in de online leefwereld van jongeren uit Dordrecht West; vaststellen waar kinderen, jongeren en (jong)volwassenen uit Dordrecht West online mee in aanraking komen en wat de verleidingen zijn om in een criminele omgeving terecht te komen. Hiervoor zijn gedurende een maand verschillende sociale media gemonitord, namelijk TikTok, Snapchat en Telegram. Het monitoren gebeurde middels participerende observatie. Een onderzoeker heeft met een nepaccount enkel vriendschapsverzoeken gestuurd en geaccepteerd. In de zoektocht naar Dordtse “vrienden” is onder andere gezocht naar personen die het kengetal 078 in hun gebruikersnaam hebben staan.

Resultaten

Eerst staan de risicofactoren op criminele betrokkenheid centraal, gebaseerd op wat uit de verschillende onderzoeksactiviteiten naar voren is gekomen. Vervolgens worden de huidige en beoogde interventies en aanpakrichtingen beschreven. Daarna reflecteren we op de aanpak door te beschrijven wat professionals en jongeren hierover hebben gezegd. Dit resulteert in kansen ter verbetering van de aanpak.

De risicofactoren op criminele betrokkenheid

In 2022 heeft RTL Nieuws aan de hand van twintig indicatoren onderzocht hoe kwetsbaar gemeenten zijn voor ondermijnende criminaliteit. Een van de indicatoren is het percentage hoogrisicjongeren; het relatieve aandeel jongeren dat in potentie jonge aanwas is voor de drugscriminaliteit.¹ Met betrekking tot deze indicator staat de gemeente Dordrecht op plek 23 van alle Nederlandse gemeenten.² Het platform Zicht op Ondermijning (ZoO) biedt door cijfers uit 2021 – dit zijn de meest recente data – de mogelijkheid om in te zoomen op wijkniveau. In 2021 liep 7,4 procent van de 10- tot 24-jarige jongeren uit Dordrecht – versus 5 procent in Nederland – een verhoogd risico om door de politie verdacht te worden van een drugsdelict. In zes wijken lag het percentage hoger dan 7,4 procent (zie tabel 1).³ Dit toont aan dat relatief veel jongeren uit Wielwijk, Crabbehof, Nieuw-Krispijn en Oud-Krispijn het risico lopen op betrokkenheid in de drugscriminaliteit.

-
1. Er is gekeken naar kenmerken en omstandigheden van al geregistreerde drugsverdachten. In totaal bestaat het model uit zo'n veertig kenmerken, zoals: Halt-straffen op jonge leeftijd, voortijdig schoolverlaten, afkomst uit een eenoudergezin en armoede in het gezin. Per jongere in Nederland is bekeken in hoeverre zij vanwege hun eigen kenmerken voldoen aan het profiel van drugsverdachten. Daar komt een risicoscore uit naar voren. De vijf procent jongeren met het hoogste risicoscore zijn in deze indicator meegenomen als zijnde hoogrisicjongeren. Per gemeente gaat het om het aandeel hiervan op alle jongeren.
  2. RTL Nieuws (2022, 8 december). Schulden, drugs, risicjongeren: deze gemeenten zijn het kwetsbaarst voor zware criminelen.
  3. Zicht op Ondermijning (z.d.). Risicjongeren.

Tabel 1 – Wijken met een hoog percentage hoogerisicjongeren

	% hoogerisicjongeren	Hoogerisicjongeren
Wielwijk	12,5%	120
Crabbehof/Zuidhoven	11,9%	140
Nieuw-Krispijn	10,7%	90
Staart	9,3%	60
Oud Krispijn	8,5%	160
Noordflank	7,8%	90

In het vervolg wordt – op basis van openbronnenonderzoek en interviews met professionals en jongeren – beschreven welke risicofactoren ten grondslag liggen aan het risico op criminele betrokkenheid. Dit gebeurt aan de hand van het thuis-, school-, straat- en online domein. Deze domeinen representeren de verschillende leefgebieden waar kinderen, jongeren en (jong)volwassenen zich in begeven. Hiermee is de beschrijving in feite een levensloopenanalyse waarbij – zo zal later blijken – de risico's in het ene leefgebied van invloed zijn op de risico's in een ander leefgebied.

Thuisdomein

Een deel van de kinderen en jongeren uit Dordrecht West groeit op in een instabiele en/of onveilige thuissituatie. Deze thuissituatie legt – zo komt in veel van de gevoerde gesprekken met jongeren die crimineel actief zijn geweest naar voren – de basis voor een latere criminele carrière. Meerdere redenen liggen ten grondslag aan een instabiele en/of onveilige thuissituatie:

- Opgroeien in armoede is volgens professionals een belangrijke risicofactor. Op de ranglijst van het hoogste gemiddelde bruto jaarinkomen per inwoner stond de gemeente Dordrecht in 2023 met €31.600 op plek 191 van alle 342 Nederlandse gemeenten.⁴ Ingezoomd op de dertien wijken in de gemeente Dordrecht blijkt het gemiddeld bruto jaarinkomen per inwoner het laagst te zijn in de wijken die centraal staan in onderhavig onderzoek; van €25.700 in Crabbehof/Zuidhoven tot €27.100 in Wielwijk.⁵ Van de 3.280 wijken in Nederland behoren de vier wijken uit onderhavig onderzoek in 2023 zelfs tot de 599 wijken (19%) met het laagste gemiddelde bruto jaarinkomen per inwoner.⁶ Cijfers uit het Plan van Aanpak Preventie met Gezag (hierna: PvA PmG) laten zien dat 11 procent van de huishoudens in Dordrecht schul-

4. AlleCijfers (z.d. b). Statistieken woonplaats Dordrecht; AlleCijfers (z.d. g). Ranglijst van het hoogste en laagste gemiddelde inkomen per inwoner van de gemeenten in Nederland.

5. AlleCijfers (z.d. h). Ranglijst van het hoogste en laagste gemiddelde inkomen per inwoner van de wijken in de gemeente Dordrecht.

6. AlleCijfers (z.d. i). Ranglijst van het hoogste en laagste gemiddelde inkomen per inwoner van de wijken in Nederland.

den hebben en dat dit percentage hoger is in Crabbefhof (15%), Nieuw-Krispijn (14%), Oud-Krispijn (17%) en Wielwijk (19%).⁷ Wat interessant is, is dat de gesproken jongeren het opgroeien in armoede niet specifiek als risicofactor noemden;

- Opgroeien in een gezin waar ouders vaak ruzie hebben is ook gekenmerkt als risicofactor. Naast dat hier getuige van zijn als onprettig wordt ervaren door jongeren, leidt ruzie ook tot huiselijk geweldsituaties en/of (vecht)scheidingen. Dit heeft veel impact op jongeren. Enkele jongeren hebben door dergelijke situaties één van hun ouders – vaak de vader – jarenlang niet gezien en gesproken. Enkele jongeren voelden zich hierdoor in de steek gelaten door de mensen die er juist voor hen zouden moeten zijn. Wat betreft het aantal scheidingen laten cijfers zien dat in de gemeente Dordrecht 8,8 procent van de bevolking gescheiden is.⁸ Hoewel dit percentage in Oud Krispijn lager is (8,1%)⁹, is het percentage gescheiden personen hoger in Nieuw Krispijn (10,2%)¹⁰, Wielwijk (11,1%)¹¹ en Crabbefhof/Zuidhoven (11,2%)¹². In het verlengde van de vorige bullet is er met name in eenoudergezinnen risico op geldzorgen. Daarom is de alleenstaande ouder in deze gezinnen vaak aan het werk, wat ten koste gaat van het er zijn voor de kinderen;
- Een deel van de jongeren uit Dordrecht West groeit op in een gezin waar een of beide ouders een licht verstandelijke beperking hebben of kampen met psychische problematiek, zoals overspannenheid. De psychische problematiek ontwikkelt zich mede door de voorgaande twee bullets en kan uitmonden in een alcohol- en/of drugsverslaving. Genoemd door jongeren is dat een dergelijke verslaving de oorzaak van een ouderlijke ruzie, huiselijk geweldsituatie en (vecht)scheiding kan zijn;

Veel professionals zijn van mening dat een instabiele en/of onveilige thuissituatie bij ouders tot veel stress leiden. Dit gaat ten koste van de aandacht die zij voor hun kind(eren) zouden moeten hebben. Er is volgens professionals dan ook geen sprake van onwil bij deze ouders, maar van onmacht. Wel geven enkele voormalig criminele jongeren aan dat het aandachttekort de reden is geweest waarom ze vaak tot laat op straat verbleven, zoekend naar aandacht en liefde. Verder ingaand op de houding van ouders zeggen professionals dat de grootste groep ouders het gedrag van hun kinderen bagatelliseert, ook wanneer deze ouders erop worden gewezen dat hun kinderen zich op school of op straat misdragen. Een kleine groep ouders maakt zich zorgen over het gedrag van hun kinderen, maar deze ouders weten niet hoe ze hier mee moeten omgaan.

Verder noemen professionals een andere omstandigheid die volgens hen kenmerkend is voor veel thuissituaties in Dordrecht West. Een deel van de ouders in Dordrecht

---

7. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023–2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

8. AlleCijfers (z.d. b). Statistieken woonplaats Dordrecht.

9. AlleCijfers (z.d. c). Statistieken wijk Oud Krispijn.

10. AlleCijfers (z.d. d). Statistieken wijk Nieuw Krispijn.

11. AlleCijfers (z.d. e). Statistieken wijk Wielwijk.

12. AlleCijfers (z.d. f). Statistieken wijk Crabbefhof/Zuidhoven.

West is de Nederlandse taal namelijk onvoldoende machtig. Naast dat dit het alledaagse leven bemoeilijkt, werpt het – mede vanwege schaamte – ook een drempel op in het zoeken naar en vinden van hulp. Niet zelden leidt dit tot situaties waarin de kinderen – die de Nederlandse taal wel beheersen – beslissingen nemen voor hun ouders. Een professional gaf het voorbeeld van een gezin dat gebaat zou zijn bij schuldhulpverlening en hierover een brief had ontvangen. Omdat de ouders deze brief niet konden lezen, heeft hun kind de brief gelezen. Zonder zijn ouders in te lichten over de inhoud van de brief, besloot hij schuldhulpverlening te weigeren en zelf uit te gaan zoeken hoe het probleem op te lossen was. Om meer ouders te bereiken en ze weer regie te geven, opperen enkele jongeren het idee dat de gemeente post in meerdere talen aan gaat bieden. Volgens deze jongeren zijn brieven in het Nederlands, Engels, Pools, Arabisch en Turks gewenst.

Tot slot zijn door enkele jongeren twee andere factoren en omstandigheden genoemd die van invloed zijn geweest op hun levensloop:

- Het hebben van een criminele vader en/of andere criminele familieleden, waardoor zij dit gedrag als normaal zijn gaan beschouwen en zijn gaan kopiëren;
- Door de thuissituatie uit huis geplaatst worden en terechtkomen in woongroepen en (gesloten) instellingen. Hierdoor komen ze in een evenmin kwetsbare leefomgeving terecht waar je – zo geven zij aan – relatief eenvoudig in aanraking komt met alcohol, drugs en verkeerde vrienden. Ook ontwikkelen ze hier een laag zelfbeeld of wordt deze verergerd. In hun beleving is een uithuisplaatsing daarom niet de juiste oplossing voor het opgroeien in een instabiele en/of onveilige thuissituatie.

Schooldomein

In 2022 had in Dordrecht bijna een kwart van de inwoners (22%) van 15 tot 75 jaar een laag opleidingsniveau.¹³ Dit betekent dat hun hoogst behaalde onderwijsniveau basis-onderwijs, vmbo of mbo 1 betreft. In zes wijken in Dordrecht hebben relatief meer inwoners een laag opleidingsniveau. Van hoog naar laag geldt dit voor Wielwijk (34%), Staart (31%), Crabbefhof/Zuidhoven (29%), Oud Krispijn (28%), Nieuw Krispijn (27%) en Noordflank (23%).¹⁴ Kinderen die opgroeien in een gezin waar een of beide ouders een laag opleidingsniveau hebben, hebben een grotere kans op het oplopen van een leerachterstand en daarmee op een minder positief toekomstperspectief.¹⁵ Cijfers uit het PVA PmG laten zien dat 22 procent van de leerlingen in Dordrecht een verwachte onderwijsachterstand oploopt. In de wijken Crabbefhof (40%), Wielwijk (37%), Nieuw Krispijn (35%) en Oud Krispijn (33%) geldt dit voor relatief meer leerlingen.¹⁶

---

13. AlleCijfers (z.d. b). Statistieken woonplaats Dordrecht.

14. AlleCijfers (z.d. c). Statistieken wijk Oud Krispijn; AlleCijfers (z.d. d). Statistieken wijk Nieuw Krispijn; AlleCijfers (z.d. e). Statistieken wijk Wielwijk; AlleCijfers (z.d. f). Statistieken wijk Crabbefhof/Zuidhoven; AlleCijfers (z.d. j). Statistieken wijk Staart; AlleCijfers (z.d. k). Statistieken wijk Noordflank.

15. Schalk, J., & Ververs, R. (2024). Monitor Dordrecht Agenda 2030. Tweemeting.

16. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

Aan de professionals is gevraagd wat hun opvalt in het schooldomein. In het primair onderwijs zien zij geen tot weinig verschillen tussen leerlingen uit Dordrecht West en leerlingen uit andere wijken. Wat wel opvalt, is dat een deel van de basisschoolleerlingen al geen respect meer heeft voor docenten. In het secundair onderwijs is er volgens professionals wel een verschil tussen leerlingen uit Dordrecht West en leerlingen uit andere wijken. Jongeren uit Dordrecht West spijbelen vaker en verlaten ook vaker voortijdig de school. Dit blijkt ook uit cijfers die in het PvA PmG staan. In Dordrecht verlaat gemiddeld 3 procent van de leerlingen voortijdig hun school, maar in Crabbefhof, Nieuw Krispijn, Oud Krispijn en Wielwijk bedragen deze percentages respectievelijk 5, 5, 3 en 7 procent.¹⁷

Het gevolg van spijbelen en voortijdig schoolverlaten is dat jongeren uit Dordrecht West minder vaak een startkwalificatie behalen. In het PvA PmG staat dat 15 procent van de 18- tot en met 30-jarigen uit Dordrecht geen startkwalificatie behalen. In de vier wijken van onderhavig onderzoek ligt dit percentage hoger: 20 procent in Crabbefhof, 18 procent in Nieuw-Krispijn, 23 procent in Oud-Krispijn en 30 procent in Wielwijk.¹⁸ Enkele jongeren vertellen dat zij door spijbelen en voortijdig schoolverlaten zich meer op straat zijn gaan begeven en snel in contact zijn gekomen met verkeerde “vrienden”.

Tot slot geven professionals aan dat criminelen onder andere de schoolomgeving gebruiken om leerlingen te rekruteren. Volgens een enkeling gebeurt dit al bij leerlingen uit groep 7 en groep 8. In het verlengde hiervan zegt een jongere te weten dat dealers naar scholen toe komen om leerlingen te voorzien in hun vraag.

Straatdomein

Door de genoemde risicofactoren behorende bij het thuis- en schooldomein gaan jongeren uit Crabbefhof, Nieuw Krispijn, Oud Krispijn en Wielwijk vaker en langer hun toevlucht zoeken op straat, aldus gesproken professionals en jongeren. In de lijn der verwachting ligt dat dit in deze wijken tot jeugdoverlast leidt. Echter, politiecijfers uit de jaren 2022, 2023 en 2024 bevestigen dit niet. Verreweg de meeste meldingen van jeugdoverlast hadden namelijk betrekking op de wijk Binnenstad (419; 19%). Ook in Sterrenburg (280; 13%) en Stadspolders (239; 11%) waren er relatief veel meldingen van jeugdoverlast. Van de dertien wijken in Dordrecht staan Oud Krispijn (210; 10%), Nieuw Krispijn (130; 6%), Crabbefhof/Zuidhoven (108; 5%) en Wielwijk (101; 5%) wat betreft de hoeveelheid meldingen van jeugdoverlast respectievelijk op de plekken 5, 8, 10 en 11.¹⁹ Professionals geven hiervoor als verklaring dat de meeste overlastgevende jeugd – met name die uit Crabbefhof en Wielwijk – in andere wijken overlastgevend is.

---

17. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023–2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

18. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023–2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

19. Centraal Bureau voor de Statistiek (z.d.). Dashboard overlast in de buurt.

Eenmaal op straat komen jongeren vaak relatief eenvoudig in contact met verkeerde “vrienden”; de negatieve rolmodellen aldus professionals. Ze zien wat het gedrag van de negatieve rolmodellen hun heeft opgeleverd, bijvoorbeeld het kunnen kopen van merkkleding, dure auto’s of andersoortige materiële goederen die status en aanzien geven. Volgens zowel professionals als jongeren creëert dit bij jongeren de sterke drang om ook snel veel geld te verdienen, waardoor ze het gedrag van deze “vrienden” gaan kopiëren. De negatieve rolmodellen bieden hiertoe ook kansen, aldus professionals. Enkele jongeren beamen dit en vertellen dat ze wel eens benaderd zijn om een pakketje weg te brengen in ruil voor geld. Op straat zijn criminelen dus actief op zoek naar te rekruteren jongeren.

Waar jongeren uit Dordrecht West volgens enkele professionals mee te maken hebben, is het negatieve imago dat kleeft aan de wijk waarin ze opgroeien. Jongeren zouden zich hiernaar gaan gedragen. Op de vraag aan jongeren of zij merken dat er aan hun wijk een negatief imago kleeft, reageren ze verdeelt. Een jongere die bevestigend antwoordt, vertelt dat hij in Rotterdam vaak “*Hoe dichterbij Dordt, hoe rotter het wordt*” hoort. Hij begrijpt dat mensen dit zeggen en volgens hem hangt er in Dordrecht een soort bewijsdrang om bij de grote stad te horen. Een andere jongere zegt dat over de wijken Crabbehof en Krispijn vaak wordt gezegd dat het getto’s zijn en dat je daar je kinderen niet moet willen opvoeden. Een andere jongere vertelt te hebben meegemaakt dat anderen dachten dat hij agressief en een dief was, enkel omdat hij had aangegeven uit Wielwijk te komen.

Online domein

Unaniem geven professionals aan dat ze zich grote zorgen maken over hetgeen er zich in het online domein afspeelt. Een eerste geuite zorg, heeft betrekking op desinformatie. Dit beïnvloedt hun zienswijze op de wereld. Volgens professionals geldt dit des te meer voor jongeren uit Dordrecht West die vanuit huis uit niet altijd de gewenste antwoorden (kunnen) krijgen op bepaalde levensvragen die zij gedurende hun tienerjaren hebben.

De tweede zorg is dat de grote drang naar geld en status mede komt door hetgeen jongeren online zien. Op sociale media wordt – mede door enkele *influencers* – een mannelijk ideaalbeeld gepresenteerd dat onder andere benadrukt wat je als man op welke leeftijd bereikt moet hebben. Dit beïnvloedt en stimuleert het gedrag van jongeren om op jonge leeftijd veel geld te verdienen, zo geven gesproken jongeren zelf ook aan. Zo zegt een jongere die crimineel actief is geweest: *Veel jongens leren niet meer wat discipline is, of wat werken is. Op sociale media wordt tegen ze gezegd: “Ga niet werken voor anderen, maar voor jezelf”. Niemand gaat dus nog werken bij de Zeeman.* Verder zien jongeren online ook hoe goed anderen het hebben; welke leefstijl ze met hun verdiende geld hebben. Om hiertoe zelf ook in de mogelijkheid te zijn, willen jongeren snel geld verdienen. De eventuele negatieve effecten hiervan worden online echter niet getoond, waardoor jongeren een onrealistisch beeld van de werkelijkheid ontwikkelen. Ook hier maken professionals zich grote zorgen over.

Deze zorgen worden versterkt doordat het via het online domein ook relatief eenvoudig is om veel geld te verdienen. Op de vraag op welke manieren dit gebeurt, zeggen zowel professionals als jongeren dat dit gebeurt door mensen op te lichten. Naast deze vorm van gedigitaliseerde criminaliteit spreken enkele jongeren die crimineel actief zijn geweest over online handel, onder andere in drugs en wapens. Het bespreken van de prijs en het maken van een fysieke afspraak gebeurt vaak via Telegram en Snapchat. Hierover zegt een jongere: *Als je een beetje wat jongeren kent, weet je al gauw bij wie je wat kan halen.*

Jongeren over de (drugs)criminaliteit in Dordrecht

Enkele jongeren die crimineel actief zijn geweest, hebben in de gesprekken gesproken over de drugscriminaliteit in Dordrecht. Zo vertelde een ex-gedetineerde dat hij in de gevangenis van anderen hoorde dat Dordrecht een interessante stad is om drugs te verhandelen, omdat er onder burgers veel vraag naar is. Hij beaamt dit op basis van het gegeven dat hij in zijn oude telefoon meer dan 140 dealers uit Dordrecht had staan. Twee andere jongeren zijn ook van mening dat er in Dordrecht veel drugsdealers zijn. Volgens een van hen komt dit omdat er in Dordrecht relatief veel kleine dealers zijn. Zij kopen kleine hoeveelheden drugs in en verkopen deze vervolgens weer door in de jacht naar geld en status. Een andere jongere gaat in op de werkwijze: *Als er vier keer per dag een Uber Eats bij hetzelfde pand komt, moet er wel een lichtje gaan branden. Dan kan je wel nagaan dat dat niet alleen eten is.* Naast de drugscriminaliteit vertellen enkele jongeren ook over de handel in snus, vapes, nepparfums en nepkleding. De voorraad slaat men onder andere in loodsen op, maar ook in eigen slaapkamers. Een jongere zegt: *Dordrecht wordt qua criminaliteit echt onderschat door de overheid.*

Een factor die volgens professionals bijdraagt aan het online eenvoudig en snel geld verdienen, is dat het online makkelijk is om met veel mensen in contact te komen. Een andere factor is dat het rekruteringsproces door criminelen ook online plaatsvindt, aldus professionals en jongeren. Hiervoor zijn de gekende sociale media zoals Snapchat, Telegram en TikTok genoemd. Door een enkeling is ook de game Roblox ter sprake gekomen. Via dergelijke media worden jongeren onder andere gemanipuleerd om een pakketje weg te brengen, in ruil voor geld. Daarbij zeggen professionals dat criminelen in sommige gevallen weten welke ouders van jongeren schulden hebben om vervolgens deze jongeren gericht te benaderen. Dit gebeurt al op jonge leeftijd. Zo zijn bij professionals voorbeelden bekend van 12-jarigen die zijn benaderd.

Tot slot geven professionals aan dat een deel van wat online plaatsvindt gevolgen heeft in het fysieke domein. Zo kan online pesten of *exposen* uitmonden in een vechtpartij. Volgens professionals zien jongeren online ook (drill)rappers waar zij tegenop kijken en daarom hun gedrag willen imiteren, zoals het dragen van een mes. Volgens een 15-jarige jongere is drillrap niet de oorzaak van problemen. Een 23-jarige beaamt dit, maar geeft wel aan dat dit vijf jaar geleden anders was. Toentertijd heeft drillrap tot fricties tussen wijken geleid. Dit uitte zich onder andere in steek- en vuurwapenin-

cidenten. Enkele beginnende tieners laten een ander geluid horen. Volgens hen dagen groepen elkaar uit via drillrap en leidt dit tot ruzies. Het zou gaan om groepen uit Dordrecht West versus groepen uit Rotterdam.

Analyse van de online leefwereld

Door sociale media te observeren, is onderzocht met welke (criminele) verleidingen jongeren uit Dordrecht West online te maken krijgen. Hoewel de content in eerste aanleg vooral onschuldig is, zit het grootste gevaar in het algoritme. Zo is een onderzoeker in de zoektocht naar lokale Dordtse content op Snapchat – door enkel vriendschapsverzoeken te sturen en te accepteren – in een “seksnetwerk” terechtgekomen. Dit resulteerde op het hoogtepunt in honderden berichten en foto’s in één nacht, waarvan een aanzienlijk deel naaktfoto’s en -video’s betrof evenals vragen voor (betaalde) seksdates. Er zijn ook accounts aangetroffen die actief vragen naar jongeren om dubieuze klussen uit te voeren voor grote bedragen; variërend van honderden tot duizenden euro’s. Tot slot zijn op verschillende sociale media personen actief die valse identiteitsbewijzen aanbieden, wapens verkopen, gesloten fietsen verkopen en die naaktfoto’s en -video’s van voornamelijk meiden delen.

Eenmaal in een dergelijk algoritme krijgen jongeren uit Dordrecht West alleen maar meer van dit soort content te zien, evenals vriendschapsvoorstellen die dergelijke content verspreiden. De conclusie is dan ook dat je als jongere uit Dordrecht West relatief snel in aanraking kan komen met risicovolle en criminele content, mits je interesse hiernaar uitgaat en je algoritme zich daarvoor vormt.

Persoonlijke factoren

Onder andere door de wijze waarop jongeren uit Dordrecht West thuis, op school, op straat en online opgroeien, ontwikkelt een deel van de jongeren (psychische) problematiek. Professionals en jongeren noemen onder andere het ontwikkelen van gedragsproblemen; jongeren luisteren minder naar gezag en naar hoe ze zich volgens anderen moeten gedragen. Ook hebben jongeren een laag zelfbeeld, hebben ze last van depressieve gevoelens en/of zijn ze verslaafd aan alcohol en/of drugs. Dit kan ertoe leiden dat jongeren tot 23 jaar in aanmerking komen voor jeugdzorg. Van de vier wijken die centraal staan in onderhavig onderzoek, woonden in 2023 enkel in Staart en Wielwijk relatief meer jongeren met jeugdzorg (14%) dan gemiddeld in Dordrecht (12%) en Nederland (11%). In Crabbefhof/Zuidhoven, Nieuw Krispijn en Oud Krispijn bedroegen in 2023 de percentages respectievelijk 12, 11 en 11 procent.²⁰

Een deel van de jongeren die we hebben gesproken, geeft aan dat de hulp die zij hebben gezocht en gekregen ofwel te laat kwam ofwel niet afdoende is geweest. Meerderen duiden “niet afdoende” door aan te geven dat zij met veel verschillende organisaties

---

20. AlleCijfers (z.d.l). Gezondheid in de gemeente Dordrecht.

en met nog meer verschillende professionals hebben gesproken. Bij iedere nieuwe professional moest opnieuw een vertrouwensband opgebouwd worden en wanneer deze er eenmaal was, verdween de professional vaak weer snel uit beeld. Hierdoor voelen jongeren zich in de steek gelaten, vermindert het de intrinsieke motivatie van jongeren om hulp te blijven zoeken en groeit het wantrouwen in hulpverlening. In tegenstelling tot het voorgaande zeggen enkele andere jongeren dat de geboden hulp er wel toe heeft bijgedragen dat ze hun problematiek een plek hebben kunnen geven, maar dat het nooit helemaal is verdwenen.

De (toekomstige) aanpak

Sinds 2022 behoort het gebied Dordrecht West tot het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De reden hiervan is dat de leefbaarheid en veiligheid in Dordrecht West te wensen overlaat en (jonge) bewoners minder kans hebben om veilig, gezond en kansrijk op te groeien. Het NPLV gaat onder andere inzetten op drie landelijke knelpunten: tekort aan woonruimte voor jongeren, wachtlijsten in de jeugdzorg en slechte doorstroming in de justitiële keten.²¹ In 2023 heeft de gemeente Dordrecht het *Integraal Veiligheidsplan (IVP) Dordrecht 2023-2026* gepubliceerd, waarin drie prioriteiten staan: 1) Veilige wijken, 2) Maatschappelijke veiligheid en 3) Jeugd en Veiligheid. Per prioriteit zijn meerdere actiepunten geformuleerd. Vanwege de focus in dit onderzoek lichten we hierna de actiepunten voor laatstgenoemde prioriteit uit:

- In 2022 zou het convenant 'Veilig in en om de school' worden afgesloten. Dit zou de samenwerking met het onderwijs moeten versterken om de schoolveiligheid te vergroten. Anno 2025 is bekend dat de politie het convenant toentertijd niet heeft getekend. In plaats daarvan is in juli 2024 een visiedocument gepresenteerd waarin staat dat de veiligheid in en rondom scholen – zowel fysiek als online – geborgd moet worden. Ook worden in het schooljaar 2025-2026 onder leiding van Jennifer van den Broek vier netwerkbijeenkomsten georganiseerd om de schoolveiligheid te verbeteren. Tijdens de bijeenkomsten gaat het onder andere over bewustwording, bereidheid en bekwaamheid;
- Door een mix van preventieve en repressieve maatregelen wordt wapenbezit onder jongeren aangepakt. In het verlengde hiervan is sinds 2022 gestart met preventief fouilleren, wapeninleveracties, voorlichting en een filmpje. Voortschrijdend inzicht over de werking en ineffectiviteit van deze maatregelen heeft ervoor gezorgd dat hier niet langer uitvoering aan wordt gegeven. In plaats daarvan probeert de gemeente Dordrecht anno 2025 aansluiting te vinden bij het OM wat betreft de messenbrief aanpak;

---

21. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

- Procesregie organiseren voor gezinnen waar sprake is van complexe multiproblematiek en het gezin en/of de betrokken organisaties er samen niet uitkomen;
- Een persoonsgerichte aanpak starten op jeugdigen die zich herhaaldelijk schuldig maken aan (ernstige) overlast en/of criminaliteit;
- Gestart wordt met het meerjarige, domeinoverstijgende en gebiedsgerichte project 'Preventie met Gezag'.²²

De ambitie van het project 'Preventie met Gezag' is om iedere jongere veilig te laten opgroeien in een leefbare wijk zonder criminele voedingsbodem, daarmee het perspectief op een kansrijke toekomst voor (jonge) inwoners te vergroten en te voorkomen dat ze in de criminaliteit belanden. Hierbij gaan preventie, zorg en repressie samen.²³ Om de ambitie te verwezenlijken, zijn in het PvA PmG drie doelstellingen en bijbehorende subdoelstellingen geformuleerd:

- Het versterken van de weerbaarheid en veerkracht van alle jongeren in Dordrecht West door:
  - Te voorkomen dat kinderen jonger dan 12 jaar risicovol signaal- en/of delictgedrag ontwikkelen of recidiveren;
  - Jongeren en hun ouders zich beter bewust te laten zijn van de risico's op slachtoffer- en daderschap, toegespitst op problematiek, levensfase en omgeving van de jongere;
  - De cijfers van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten in Dordrecht West te laten dalen.
- Ervoor zorgen dat minder jongeren in aanraking komen met of verleid worden door het criminele circuit. Dit dient bereikt te worden door:
  - In een zo vroeg mogelijk stadium situaties signaleren die kunnen leiden tot (online) grensoverschrijdend/crimineel gedrag;
  - Jongeren die in beeld zijn te begeleiden naar een positieve gedragsverandering;
  - De bestrijding van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te intensiveren.
- Ervoor zorgen dat minder jongeren doorgroeien in de criminaliteit en opnieuw delicten plegen door
  - De persoonsgerichte aanpak te versterken;
  - Te zorgen voor extra aanwezigheid en zichtbaarheid van (in)formeel gezag in Dordrecht West;
  - Recidive te voorkomen door persoonlijke begeleiding van (jonge) ex-gedetineerden.

22. Team Veiligheid gemeente Dordrecht (2023). Integraal Veiligheidsplan Dordrecht 2023-2026.

23. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht; Team Veiligheid gemeente Dordrecht (2023). Integraal Veiligheidsplan Dordrecht 2023-2026.

In het PvA PmG staan ook vijf concrete maatregelen beschreven die ingezet gaan worden met behulp van de middelen voor PmG²⁴:

- Vroegsignalering verbeteren om risicojongeren eerder in beeld te krijgen en maatregelen te nemen om te voorkomen dat ze grensoverschrijdend/crimineel gedrag gaan uitvoeren;
- Via de methode BASTA! voorkomen dat 12-minners delictgedrag gaan ontwikkelen of gaan recidiveren door de focus te leggen op het kind, de opvoeders, de school en de buurt waarin de kinderen wonen;
- Het bewustzijn van ouders en jongeren ten aanzien van de negatieve invloed van sociale media vergroten, door concrete afspraken te maken over een gericht en preventief aanbod in relatie tot digitale criminaliteit;
- De leerplichtfunctie in Dordrecht West intensiveren door proactief en outreachend te werken en daarmee alle kinderen en jongeren te ondersteunen bij onderwijsdeelname. Dit moet schoolverzuim steviger aanpakken;
- Versterken van de persoonsgerichte aanpak van jonge verdachten en ex-gedetineerden, zodat recidiveren en doorgroeien in de criminaliteit wordt tegengaan.²⁵

Reflectie op en kansen voor de (toekomstige) aanpak

Vroegsignalering

De eerstgenoemde maatregel in het PvA PmG is het verbeteren van de vroegsignalering. Professionals beamen het belang van deze maatregel, omdat zij opmerken dat vroegsignalering door de preventieve keten en hier vervolgens naar handelen vooralsnog onvoldoende gebeurt. Hier liggen meerdere redenen aan ten grondslag:

- Een deel van de preventieve keten heeft te weinig kennis van risicosignalen en over hoe deze te herkennen zijn. Professionals die niet in staat zijn om risicosignalen te herkennen, moeten hierin getraind gaan worden;
- Professionals slagen er te vaak niet in om achter de voordeur te komen, waardoor onvoldoende zicht is op de thuissituaties van jongeren en er geen passende hulp geboden kan worden. Dit komt mede omdat een deel van de ouders geen hulp accepteert uit angst dat hun kinderen uit huis worden geplaatst. Het gevolg is dat een deel van de jongeren vaak pas in beeld komt wanneer bijvoorbeeld de kinderrechter een ondertoezichtstelling (OTS) heeft uitgesproken. Volgens professionals is een deel van de oplossing dat professionals meer *outreachend* gaan werken. Ten aanzien van

---

24. In bijlage 1 hebben we een tabel uit het PvA PmG overgenomen waarin alle huidige, geïntensiveerde en nieuwe inspanningen staan genoemd.

25. Gemeente Dordrecht (2023). Plan van aanpak Preventie met Gezag. Dordrecht 2023-2033. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.

outreaching werken, zijn enkele jongeren van mening dat de politie- en boa-organisatie moeten investeren in het “gewone” contact met jongeren. Zo zegt een jongere: *Ik zou het prettig vinden als agenten en boa’s niet altijd alleen maar gemeen zijn, maar bijvoorbeeld ook mee voetballen.* Een andere jongere ziet de politie wel in de wijk rijden, maar niet uitstappen om een praatje te maken. Een andere jongere uit kritiek op het jongerenwerk: *Het jongerenwerk kent wel iedereen, maar heeft niet met iedereen een band. Er is te weinig contact en het jongerenwerk laat te weinig zien echt te willen. Als mensen niet komen opdagen bij een activiteit, laten ze het bijvoorbeeld gaan in plaats van dat ze blijven trekken totdat iemand wel weer naar de activiteit komt.* Volgens professionals is een ander deel van de oplossing dat professionals meer cultuursensitief worden. Dit vergemakkelijkt het contact met de burger en zorgt sneller voor een bepaalde mate van vertrouwen. Een professional geeft een voorbeeld van cultuursensitief werken: *Doe je je schoenen bijvoorbeeld wel of niet uit als je bij een gezin thuis komt?*

- De meeste professionals hebben onvoldoende kennis over de online wereld en over de invloeden die hiervan uitgaan op jongeren. Hierdoor schort het ook aan zicht op wat er online gebeurt. Met andere woorden: de online informatiepositie van professionals is te gering. Het gevolg is dat professionals jongeren categoriseren als niet-risicovol, gebaseerd op hun onopvallende gedrag in het fysieke domein. Een deel van deze “nobody’s” blijken in het online domein echter grote meneren met uitgebreide netwerken te zijn, aldus een professional. Een verbeterde online informatiepositie moet onder meer het zicht op deze groep jongeren vergroten. Niet enkel de jongeren die buiten opvallen, zijn namelijk de criminelen van later aldus enkele professionals. Daarom vindt men dat professionals die niet in staat zijn om online risicosignalen te herkennen hierin getraind moeten gaan worden;
- In Dordrecht West wordt nog te weinig systeemgericht gedacht waarbij oog is voor alle domeinen/systemen waarin een individu zich begeeft. Hierbij is onder andere de werkwijze binnen het Zorg- en Veiligheidshuis genoemd. Als voorbeeld is de casus van een 19-jarige jongen geschetst die wordt besproken vanwege zijn betrokkenheid bij criminele activiteiten. Echter, vooralsnog wordt niet of onvoldoende nagedacht of deze jongen ook een broertje of zusje heeft. Het gevolg hiervan is dat ook niet wordt besproken of er zorgen zijn over deze familieleden. Professionals ervaren dit als een gemiste kans met het oog op vroegsignalering;
- De professionals die risicosignalen herkennen, weten vaak niet waar zij met hun signalen terecht kunnen of willen deze niet delen. Wat betreft dit laatste punt is in de gesprekken vaak gerefereerd naar het onderwijspersoneel op basisscholen. Daarover zeggen professionals dat men nog te terughoudend is in het delen van informatie, terwijl de basisschool een cruciale omgeving is om risicosignalen op te merken. De oorzaak van de terughoudendheid is volgens professionals dat onderwijspersoneel de vertrouwensband met ouders niet op het spel wil zetten. Bovendien voelen ouders zich sneller aangevallen door docenten. Het onderwijspersoneel probeert door die terughoudendheid een tegenreactie van ouders te voorkomen.

Volgens professionals is het verbeteren van de vroegsignalering vanwege twee redenen belangrijk. Ten eerste komen jongeren nu vaak te laat in beeld, namelijk op een moment dat ze al strafbare feiten hebben gepleegd en de problematiek dermate is gegroeid dat eventuele hulp vaak geen effect meer heeft. Ten tweede hebben professionals het gevoel dat jongeren op steeds jongere leeftijd betrokken raken bij overlastgevend en/of crimineel gedrag en zien ze dat jongeren steeds vaker op jonge leeftijd geen tot weinig respect meer hebben voor gezag. Daarom vinden professionals dat meer interventies zich op de doelgroep 12–min moeten gaan richten, omdat dit een doelgroep is waar gedragsverandering vaak nog realistisch is. Een jongere beaamt dit: *Crimineel gedrag moet op jonge leeftijd al vermeden worden, want op een gegeven moment houd je het niet meer tegen.* Dit steunt het uitvoeren van de methode BASTA!; genoemd als maatregel in het PvA PmG. Wel moet voldoende capaciteit beschikbaar zijn om de maatregel niet enkel uit te voeren ter voorkoming van recidive, maar ook om risicovolle jongeren te behoeden van criminele betrokkenheid. In het verlengde hiervan hebben enkele professionals het idee geopperd om – middels vroegsignalering – risicovolle basisschoolleerlingen uit de groepen 7 en 8 aan te wijzen en aan ieder individu een mentor c.q. jeugdcoach te koppelen. De mentor c.q. jeugdcoach moet langdurig, structureel en onvoorwaardelijk naast een jongere gaan staan en hem of haar in de verschillende leefgebieden begeleiden.

Aanbod van interventies

Hiervoor is beschreven dat professionals vinden dat meer interventies op de doelgroep 12–min ingezet moeten gaan worden. Professionals vinden dat de interventies waaraan uitvoering wordt gegeven in Dordrecht West kritisch tegen het licht gehouden moeten worden. Volgens hun zijn er mogelijk interventies die zich op dezelfde doelgroep richten, dezelfde doelstelling hebben en/of niet effectief zijn wat betreft het beoogde doel. Indien hier sprake van is, biedt dit volgens professionals een mogelijkheid om te stoppen met enkele interventies en meer duidelijkheid te creëren wat er is, wie daarvoor verantwoordelijk is en wat de doelgroep is. Dit past bij het motto *less is more*. Een positief gevolg hiervan is dat hulpbehoevende jongeren sneller doorgeleid kunnen worden naar de voor hun meest geschikte interventie en kosten van ineffectieve interventies bespaard worden.

Samenwerking tussen organisaties

Meerdere professionals zijn van mening dat de onderlinge samenwerking tussen organisaties stroef verloopt. Er zijn twee redenen genoemd:

- In Dordrecht West zijn te veel organisaties actief op het dossier ‘Jeugd’ en er is te veel onbekendheid over wat iedere organisatie doet en waarvoor iedere organisatie verantwoordelijk is;
- Er zijn veel overlegtafels in Dordrecht West. Vooral nog is het niet zo dat jongeren die overlastgevend of crimineel gedrag vertonen standaard op een tafel besproken worden. Daarvoor is de basis nog onvoldoende op orde. Een ander aandachtspunt is dat een deel van de organisaties dat aanschuift bij overlegtafels niet past bij de

doelgroep die wordt besproken. Bovendien schort het tussen enkele organisaties aan vertrouwen. Deze factoren zorgen ervoor dat tijdens overlegtafels minder informatie wordt uitgewisseld dan gewenst. Dit wordt volgens professionals versterkt door de privacywetgeving, die volgens een professional leidt tot *een soort privacykramp*. Men is terughoudend in het delen van informatie waarbij het soms lijkt dat het privacybelang groter is dan het belang van de te bespreken jongere.

Het voorgaande uit zich volgens professionals in een gefragmenteerde aanpak waarin organisaties ofwel met dezelfde jongeren bezig zijn zonder dit van elkaar te weten ofwel zich niet verantwoordelijk genoeg voelen om een casus op te pakken. De jongeren die het betreft vallen hierdoor tussen wal en schip. Om de samenwerking tussen organisaties te verbeteren, opperen professionals een drietal suggesties:

- Een inventarisatie van de actieve organisaties in Dordrecht West en hun doelen en werkwijzen moet duidelijk maken welke organisaties nodig blijven om de huidige problematiek het hoofd te bieden en van welke organisaties afscheid genomen kan worden. Dit moet het professionele speelveld overzichtelijk maken;
- Duidelijkheid creëren welke organisatie waarvoor verantwoordelijk is en welke taken hierbij horen. Hierdoor hebben de organisaties helder wat ze van elkaar mogen en kunnen verwachten;
- De overlegtafels moeten kritisch tegen het licht gehouden worden en indien nodig moet van een aantal afscheid genomen worden. Voor de overlegtafels die blijven, moeten volgens professionals een aantal vragen beantwoord worden:
  - Voor welke doelgroep is de overlegtafel bedoeld?
  - Welk doel dient bereikt te worden met de overlegtafel?
  - Welke organisaties zijn hier passend bij en dienen daarom aan te sluiten?
  - Wat is ieders taak en verantwoordelijkheid?
  - Wat zijn de onderlinge werkafspraken, bijvoorbeeld ten aanzien van informatie-uitwisseling?
  - Wat gebeurt er met casuïstiek die niet binnen de gestelde kaders valt?

Voor het verbeteren van de samenwerking tussen organisaties is het cruciaal dat de organisaties zich houden aan de gemaakte werkafspraken, taken en verantwoordelijkheden. Enkel dan zal het vertrouwen in elkaar toenemen met als gevolg dat men ook eerder bereid is om informatie uit te wisselen. Dit is van belang met het oog op de doelstellingen in het PvA PmG.

Bewustzijn van ouders vergroten

Een subdoelstelling uit het PvA PmG is ouders meer bewust maken van de risico's op slachtoffer- en ouderschap van hun kinderen; in zowel het fysieke als het online domein. Professionals beamen dat veel ouders niet weten wat hun kinderen in het fysieke en online domein doen. Specifiek voor het online domein geldt dat veel ouders ook niet snappen wat hun kinderen doen. Al met al hebben veel ouders – mede door die onwetendheid – onvoldoende zicht op het gedrag van hun kinderen in het fysieke en online domein. Uit de woorden van professionals valt wel op te maken dat de huidige situatie in Dordrecht West realisme vergt. De eerder geschetste thuissituatie die opgeld doet voor een deel van de gezinnen in Dordrecht West heeft namelijk tot gevolg dat ouders vanwege uiteenlopende redenen geen tijd en ruimte voelen om hun bewustzijn te vergroten of hier niet toe in staat zijn; de ouderlijke betrokkenheid is in die gezinnen vaak laag. Dit bleek volgens professionals onder andere tijdens georganiseerde workshops voor ouders en tijdens ouderavonden op school, waar ook het jongerenwerk en Halt aanwezig waren. Enkele professionals vertellen dat in dergelijke settings vaak de ouders ontbreken die ze er juist graag zouden zien.

Vanwege (de redenen voor) de lage ouderbetrokkenheid zijn veel professionals van mening dat ouders uit Dordrecht West eerst meer ondersteuning moeten krijgen bij het oplossen van de problematiek waar zij mee kampen. Pas dan ontstaat er een *window of opportunity* om ouders ondersteuning te bieden waar nodig, bijvoorbeeld met opvoedondersteuning of ze bewuster maken van de (online) risico's op slachtoffer- en ouderschap van hun kinderen. Concreet moet ze dan kennis bijgebracht worden over hoe ze zicht krijgen op het (online) gedrag van hun kinderen en wat dit kan betekenen. Enkele jongeren beamen dat ouders ondersteund moeten worden bij de opvoeding van hun kinderen. Concreet zegt een jongere: *Criminaliteit begint bij opvoeding, maar je leert nooit hoe je een kind moet opvoeden. Je moet van huis uit wel de juiste normen en waarden meekrijgen.*

Aanbod van activiteiten

Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat een groot deel blij is met de activiteiten die georganiseerd worden. Concreet noemen ze het zaalvoetbal, karten, Jachtseizoen en de studiobus waarin jongeren kunnen rappen. Met betrekking tot het jongerenwerk zeggen jongeren dat het belangrijk is dat het bestaat. Daarom zien ze graag dat het jongerenwerk meer onder de aandacht wordt gebracht van kinderen en jongeren, omdat velen nog niet weten dat het jongerenwerk bestaat en wat het doet.

Ondanks deze positieve geluiden vinden zowel professionals als jongeren dat het aanbod van activiteiten frequenter, uitgebreider en meer divers moet worden; gericht op alle leeftijdsgroepen en op zowel jongens als meiden. Velen hebben namelijk andere interesses dan waarin de huidige activiteiten voorzien. Dit heeft onder andere tot gevolg dat meerdere jongeren aangeven dat het saai is in Dordrecht. Zo geeft – ter illustratie – een 15-jarige jongere aan: *Er is niet iets voor jongeren van mijn leeftijd. Wij vinden de huidige activiteiten al gauw saai. Ik zou het leuk vinden om dingen te organiseren, met een groepje te koken en als jongere iets te doen voor andere jongeren.*

Om duidelijk te krijgen wat de wensen en behoeften van jongeren zijn, vinden enkele professionals en meerdere jongeren het belangrijk dat de gemeente vaker mét jongeren gaat praten in plaats van enkel over ze. In de gesprekken die voor onderhavig onderzoek met jongeren zijn gevoerd, zijn de volgende wensen en behoeften naar voren gekomen:

- Het realiseren van meer speeltuinen en speelpleinen voor zowel kinderen als jongeren. Een jongere vertelt waarom hij dit belangrijk vindt: *Ik kan nu niets bedenken wat ik buiten zou kunnen doen.* Een jongere zou het prettig vinden als bij iedere speeltuin of -plein een drinkwaterpunt komt te staan;
- Het realiseren van een buurthuis c.q. jeugdhonk. Dit moet een plek worden waar jongeren zich op allerlei manieren kunnen vermaken. Concreet hebben jongeren aangegeven dat ze in een buurthuis c.q. jeugdhonk graag zouden willen zingen (vooral rappen), koken, kunst maken, tafelvoetballen, gamen en bidden. Hieruit blijkt dat het buurthuis c.q. jeugdhonk een plek moet zijn waar jongeren ook hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen. Dit draagt bij aan het ontwikkelen van een positief zelfbeeld. Een jongere beschrijft het als volgt: *Het moet iets bieden waardoor kinderen uitgedaagd worden. Er moet niet alleen wat te drinken en een Playstation zijn. Je moet iets aanbieden waardoor jongeren gaan dromen en waar ze hun talenten kunnen ontwikkelen. Het aanbod moet zo divers zijn, dat je van alles wat aantrekt.* Naast de beschikbare activiteiten geven enkele jongeren ook aan dat de aanwezige begeleider een belangrijke voorwaarde is om naar het buurthuis c.q. jeugdhonk te komen. Waar de begeleider volgens hen aan moet voldoen, is dat hij of zij aansluit bij de doelgroep. Tot slot vinden jongeren de sluitingstijd van het buurthuis c.q. jeugdhonk een aandachtspunt. Op dit moment zijn er in Dordrecht namelijk weinig binnenruimten waar ze na 19:00 terecht kunnen. Daarom vinden de jongeren het prettig als het buurthuis c.q. jeugdhonk later sluit.
- Het organiseren van workshops na schooltijd. Dit is volgens een jongere belangrijk, omdat er na schooltijd voornamelijk niets te doen is in Dordrecht. Evenals de activiteiten in het buurthuis c.q. jeugdhonk kunnen deze workshops aangeboden worden met het oog op talent- en vaardighedenontwikkeling.

Uit de wensen en behoeften van jongeren komt duidelijk naar voren dat er meer ruimte moet komen voor het ontwikkelen van hun talenten en ontplooiën van hun vaardigheden. Hierop aansluitend vertellen professionals dat jongeren uit Dordrecht West een sterke ondernemersdrang hebben. Dit komt mede voort uit de drang naar veel geld verdienen. De professionals verschillen van mening in hoeverre de ondernemersdrang ondersteund moet (blijven) worden. De voorstanders vinden dat jongeren hierbij op een positieve manier gestimuleerd en begeleid moeten worden, zodat ze hun talenten niet gaan benutten om een criminele carrière te starten. Een buurthuis c.q. jeugdhonk en het aanbieden van workshops kan bijdragen aan die positieve stimulans en begeleiding.

Recidive en doorgroei voorkomen

De vijfde maatregel in het PvA PmG beoogt het tegengaan van recidive en doorgroei- en in de criminaliteit. Eerder is het al gegaan over het toewijzen van een mentor c.q. jeugdcoach aan risicovolle basisschoolleerlingen uit de groepen 7 en 8. Enkele professionals vinden dat ook geïnvesteerd moet worden in re-integratie officieren die criminele jongeren en (ex-)gedetineerden gaan begeleiden. Volgens professionals zijn criminele jongeren en (ex-)gedetineerden door eerdere ervaringen met hulpverlening vaak wantrouwend geworden en hebben ze zich aangewend om hulp niet te accepteren. Om dit te doorbreken en een vertrouwensband op te bouwen, is het noodzakelijk dat een re-integratie officier – overeenkomstig met de mentor c.q. jeugdcoach – langdurig, structureel en onvoorwaardelijk naast diegene gaat staan. De opdracht van de re-integratie officier is vervolgens om iemand te ondersteunen bij het creëren van een positief toekomstperspectief. Het gaat dan onder andere om ondersteuning bij het krijgen van een identiteitsbewijs, Digi-D, woning of woonadres, dagbesteding (opleiding of werk), juiste hulpverlening en financiën. Het is de taak van de re-integratie officier om dit relatief snel voor elkaar te krijgen. Als het te lang duurt, is recidiveren volgens een professional namelijk te verlokkelijk. Enkele gesproken voormalig criminele jongeren vertellen dat ze positief zijn over de re-integratie officier, enkele anderen geven aan dat ze behoefte gehad zouden hebben aan een dergelijk persoon in een eerdere fase van hun leven. Zo'n professional geeft een jongere namelijk het gevoel dat hij of zij gezien en gehoord wordt, en daar heeft het vaak aan ontbroken.

Toekomstperspectief

Op de vraag hoe de jongeren naar hun toekomst kijken, reageert vrijwel iedereen positief. Voor de beginnende tieners geldt dat zij vrij nonchalant naar de toekomst kijken en vooral willen benadrukken dat het aanbod van activiteiten frequenter, uitgebreider en meer divers moet worden. Ze weten echter nog niet of en zo ja, welke opleiding ze willen volgen om uiteindelijk uit te komen bij de baan die zij wensen. Enkelen geven ook aan hier überhaupt nog niet over te hebben nagedacht.

De meeste oudere tieners en jongvolwassenen studeren en/of hebben een bijbaan, waarmee ze investeren in hun toekomst. Van de vier gesproken voormalig criminele jongeren geven er drie aan dat zij ook investeren in hun toekomst en deze rooskleurig tegemoet zien. Zij zijn in staat geweest om de criminele verleidingen achter zich te laten, omdat ze erachter kwamen dat een criminele levenswandel minder romantisch was dan gedacht. De vierde voormalig crimineel heeft moeite met het opbouwen van een positief toekomstperspectief en is hiervoor afhankelijk van de ondersteuning door een re-integratie officier.

Overig

Tot slot hebben enkele jongeren een aantal andere wensen geuit, evenals suggesties voor de aanpak:

- Om de uitstraling in de wijken te verbeteren, dient geïnvesteerd te worden in meer groen in de wijken. Hierbij werd voornamelijk Crabbehof genoemd;
- Eerder is het al gegaan over de taalbarrière waar veel inwoners last van ervaren, wat bijdraagt aan een bepaalde mate van schaamte en waardoor veel inwoners geen hulp zoeken. Ook is het gegaan over de negatieve rolmodellen die kwetsbare jongeren beïnvloeden. In het verlengde hiervan oppert een jongere dat nagedacht kan worden over het inzetten van buurtvaders in wijken. Zij zouden neergezet kunnen worden als positieve rolmodellen die burgers helpen met de vragen die leven. Zo zouden buurtvaders ook de verbindende schakel kunnen zijn tussen de overheid en de burger;
- Een jongere zou het prettig vinden als op stations elektrische deelfietsen komen te staan. Voor jongeren die opgroeien in armoede wordt het hierdoor makkelijker om zich snel te verplaatsen.

Bijlage 1

De huidige, geïntensiveerde en nieuwe inspanningen

Doel	We versterken de weerbaarheid en veerkracht van alle jongeren
<i>Huidige inspanningen</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dordts leerprogramma ▪ Glansrijke Toekomst ▪ Voorlichting op scholen (PO, VO en MBO) door Halt ▪ Jongerenwerk/R-Newt at school ▪ Samenwerking Veilig In en Om School (VIOS) ▪ Cyberweerbaarheid jeugd ▪ Leerplicht/schoolverzuim ▪ Sport ▪ Wijkagenten ▪ Maatschappelijke Diensttijd ▪ Rots en water trainingen
<i>Nieuwe inspanningen en intensivering</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorkomen dat kinderen onder de 12 jaar grensoverschrijdend gedrag ontwikkelen (aanpak BASTA!) ▪ Vergroten rol handhaving in het jeugd domein ▪ Intensiveren van de bestrijding schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten ▪ Vergroten van de bewustwording van risico's online en offline gericht jongeren en hun ouders op school en in de wijk (o.a. door Hackshield en het Cyberrijbewijs) ▪ Versterken van talentontwikkeling ▪ Meer rolmodellen in de wijk ▪ Inzet op de bewustwording rondom kwetsbare en lvb jongeren en slachtoffers van criminele uitbuiting (geldezels) ▪ Inzet op weerbaarheidstrainingen waarbij sociale partners en justitiële partners samenwerken (zoals Kapot Sterk)

Doel	We zorgen ervoor dat minder jongeren in aanraking komen met of verleid worden door het criminele circuit
<i>Huidige inspanningen</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leerplicht/Schoolverzuim ▪ AJB (Alleen jij bepaalt wie je bent) en AJB+ ▪ Oprijzers ▪ Life Goals ▪ Jongerenwerk/R-newt at school ▪ IPTA (Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid) ▪ JPT (Jeugd Preventie Team) ▪ Aanpak wapenbezit ▪ Jongeren op de rit ▪ Aanpak overlast/kerngroep overlast ▪ Politie met taakaccent jeugd ▪ Halt spreekuur op school ▪ Aanpak aandachtshoudens
<i>Nieuwe inspanningen en intensivering</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorkomen van situaties die kunnen leiden tot grensoverschrijdend/crimineel gedrag ▪ Vroegtijdig signaleren van grensoverschrijdend/crimineel gedrag online/offline (o.a. door aanpak geldezels en Rebootcamp) ▪ Gemeentelijk (systeemgerichte) regie op casuïstiek van risicjongeren ▪ Begeleiding naar positieve gedragsverandering met duidelijke afspraken ▪ Soepele overgang 18-/18+ ▪ Intensiveren van de bestrijding schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten met ondersteuning richting een alternatief, zoals betaald werk ▪ Uitbreiding politiecapaciteit ▪ Jeugd boa

Doel	We zorgen ervoor dat minder jongeren doorgroeien in de criminaliteit en ook geen nieuwe delicten plegen
<i>Huidige inspanningen</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Re-integratie officier ▪ PGA ZVH ZHZ (Maatwerk aanpak Jonge Verdachten en nazorg ex-gedetineerden) ▪ Politie met taakaccent jeugd ▪ PI: preventief lesprogramma op basisscholen met opgeleide ervaringsdeskundige ▪ PI: programma goed vaderschap
<i>Nieuwe inspanningen en intensivering</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorontwikkeling Maatwerk aanpak Jonge Verdachten ZVH ZHZ + nazorg ex-gedetineerden met complexe problemen bij ouders tot 27 jaar ▪ Doorontwikkeling werkzaamheden RIO 18+ en 18- en soepele overgang 18-/18+ ▪ Palet sociale interventies + handhaving ▪ Snellere en betere doorstroming justitiële keten ▪ Uitbreiden werkplekken voor taakstraffen in de wijk ▪ Samenwerking met PI ten behoeve van Dordste delinquenten ▪ Aanbod KansRIJK vanuit de gecertificeerde instellingen ▪ Uitbreiding politiecapaciteit ▪ Jeugd boa

Colofon

In opdracht van

Gemeente Dordrecht

Met dank aan

Aan de totstandkoming van dit onderzoek hebben veel personen een bijdrage geleverd. Ten eerste willen we Astrid de Gooijer bedanken. Zij heeft de drie groeps gesprekken met 23 professionals georganiseerd en gefaciliteerd. In het verlengde hiervan willen we de 23 professionals bedanken voor hun tijd, openheid en eerlijkheid.

We zijn Marit IJsselstein erkentelijk voor de tijd en energie die zij heeft gestoken in het aansporen van professionals om jongeren aan te dragen voor gesprekken. Ook de professionals die hierin een bemiddelende rol hebben gespeeld, willen we bedanken. Hetzelfde geldt voor Johan Klootwijk, voor het ter beschikking stellen van de gesprekslocatie.

Tot slot een speciaal woord van dank aan de 35 jongeren die wij hebben gesproken. We waarderen hun openheid, eerlijkheid en kwetsbaarheid enorm. Het waren indrukwekkende gesprekken die een wezenlijke bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek.

Opgesteld door

Joey Wolsink en Emma Derksen

Vormgeving

Marcel Grotens, Bureau Beke

Foto omslag

Oorspronkelijke foto: Jeet Mahetalia via Unsplash

© 2025, Bureau Beke

bureaubeke.nl

